

E 10/2021

Tekijä Keskiryhmä
Vastaanottaja Pohjoismaiden hallitukset

Pohjoismaiden hallituksille

Kirjallinen kysymys Pohjoismaiden kannasta eurooppalaiseen juomapakkausten panttijärjestelmään

Maapallon resurssien käyttö kasvaa nopeassa tahdissa. Resurssien käytön vähentämisen ja vastuullisen käytön lisäksi on pyrittävä huolehtimaan siitä, että resursseja kierrätetään mahdollisimman pitkään, ennen kuin niistä syntyy jätettä.

Euroopassa panostetaan tällä hetkellä voimakkaasti kiertotalouteen. EU:n kiertotalouden toimintasuunnitelmassa tuodaan esiin tarve kehittää entistä kattavampi järjestelmä erilaisten pakkausten kierrättämiseen.

Juomapakkausten kierrätys- ja panttijärjestelmien laajentaminen on entistä ajankohtaisempaa. EU asetti jo vuonna 2019 tavoitteen, jonka mukaan PET-pulloista 90 % kierrätetään vuoteen 2029 mennessä. Tavoite on kuitenkin todettu vaikeaksi saavuttaa ilman yhteistä panttijärjestelmää.¹ EU:n parlamentin päätöslauselmassa EU-komissiolle 2021 todetaan myös halu yhtenäistää Euroopassa käytetyt panttijärjestelmät.

Pohjoismaat ovat alueena olleet jo kauan kiinnostuneita yhteisestä panttijärjestelmästä. Pohjoismaiden neuvoston istunnossa 2010 hyväksyttiin jäsen ehdotus, jonka tarkoituksena oli saada aikaan pohjoismainen panttijärjestelmä yhteistyössä lähialueen EU-maiden kanssa. Samalla tuotiin esille tarve luoda *”laaja eurooppalainen ratkaisu, joka osaltaan tehostaisi koko alueen juomapakkausten uusiokäyttöä ja kierrätystä”*. Vaikka Pohjoismaissa ei tuolloin vielä onnistuttu luomaan pohjoismaista mallia, asia on taas ajankohtainen EU:n uusien tavoitteiden myötä.

Juomapakkausten eurooppalainen panttijärjestelmä vaikuttaisi Pohjoismaihin myönteisesti monella eri tavalla. Norjan ja Ruotsin välisen rajan sulkeminen on median mukaan lisännyt kotimaisten juomien myyntiä räjähdysmäisesti, mikä kertoo selkeästi rajat ylittävän panttijärjestelmän tarpeesta. Eurooppalaisessa järjestelmässä voitaisiin käsitellä myös verovapaassa myynnissä käytettyjä juomapakkauksia, jotka tällä hetkellä jäävät panttijärjestelmien ulkopuolelle. Matkustajien keskuudessa tehdyn

¹ ”PET Market in Europe: State of Play”, Eunomia. 2020.

tutkimuksen mukaan 83 % Tukholman, Helsingin, Turun ja Maarianhaminan satamien matkustajista toivoi verovapaasti myytyjen tölkkien sisältyvän maiden panttijärjestelmään.²

Eurooppalainen järjestelmä olisi ennen kaikkea ympäristölle hyödyksi. Muovintuotanto on kasvanut voimakkaasti viime vuosikymmenten aikana. Useimpien PET-pullojen raaka-aine on raakaöljy.³ Laskelmien mukaan ison PET-pullon energiankulutus panttijärjestelmässä vastaa puhelimessa puhumista 332 tunnin ajan.⁴ Suurin osa rajojen yli liikkuvista juomapakkauksista on kuitenkin alumiinitölkkejä. Uuden alumiinin tuottamiseen käytetään 20 kertaa enemmän energiaa kuin alumiinin kierrätykseen.⁵ Pantittomat pullot ja tölkit päätyvät sitä paitsi usein poltettavaan jätteeseen tai luontoon.⁶ Håll Sverige rent -järjestön mukaan Ruotsin luontoon päätyvästä metalliromusta 10 % on panttitölkkejä.⁷ Tölkit hajoavat luonnossa hyvin hitaasti.

Monet maat tutkivat nyt panttijärjestelmän laajentamista, kun ne pyrkivät kohti kiertotaloutta. Pohjolan kierrätysluvut ovat suhteellisen korkeat, ja siten meillä pitäisi olla hyvät edellytykset yhteisen panttijärjestelmän käyttöönottoon.⁸ Tällaisella panttijärjestelmällä on sekä parlamenttien että kansalaisten vahva tuki. Esimerkiksi monet pohjoismaiset luonnonsuojelujärjestöt ovat kehottaneet Pohjoismaiden neuvostoa ottamaan asian uudelleen käsittelyyn.⁹

Tämän perusteella esitämme seuraavat kysymykset:

- Mikä on Pohjoismaiden kanta eurooppalaiseen yhteisyyöhön juomapakkauksen yhteisen panttijärjestelmän luomiseksi?
- Voivatko Pohjoismaat edetä asiassa nopeammin ja vauhdittaa juomapakkauksen yhteisen panttijärjestelmän käyttöönottoa?

² Ahvenanmaan ammattikorkeakoulun ja Pohjoismaiden neuvoston laatima matkustajatutkimus vuodelta 2010.

³ Cherubini.F.(2010) Energy Conversion and Management The biorefinery concept: Using biomass instead of oil for producing energy and chemicals. Norwegian University of Science and Technology

⁴ Infinitum. <https://infinitum.no/>

⁵ Förpacknings- och tidningsinsamlingen, www.ftiab.se

⁶ Pohjoismaiden ministerineuvosto. Yhteispohjoismaisen panttijärjestelmän kustannus-hyötyanalyysi <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:702170/FULLTEXT01.pdf>

⁷ Håll Sverige rent, Skräpprapporten 2020, https://hsr.se/sites/default/files/2020-06/Skrapprapporten_2020_web_mindre.pdf

⁸ Deposit Systems For One-way Beverage Containers: Global Overview, <https://www.reloopplatform.org/wp-content/uploads/2018/05/BOOK-Deposit-Global-27-APR2018.pdf>

⁹ Pohjoismaisten luonnonsuojelujärjestöjen kirje Pohjoismaiden neuvostolle 2019.

Videokokous 12. huhtikuuta 2021

Anders Eriksson (ÅF)

Anna Kolbrun Arnadóttir (Mifl.)

Arman Teimouri (L)

Bertel Haarder (V)

Edmund Joensen (sb)

Erling Bonnesen (V)

Heidi Greni (Sp)

Inga Sæland (Flf)

Janine Alm Ericson (MP)

Jaspur Langgaard (sb)

Joakim Strand (rkp)

Jouni Ovaska (kesk.)

Ketil Kjenseth (V)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Linda Modig (C)

Magnus Ek (C)

Mikko Kinnunen (kesk.)

Mikko Kärnä (kesk.)

Ole André Myhrvold (Sp)

Outi Alanko-Kahiluoto (vihr.)

Simon Holmström (HI)

Torhild Bransdal (KrF)